P9_TA(2024)0109

Odporúčanie Rade, Komisii a ESVČ k situácii v Sýrii

Odporúčanie Európskeho parlamentu z 28. februára 2024 Rade, Komisii a podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku o situácii v Sýrii (2023/2052(INI))

(C/2024/6749)

Európsky parlament,

— so zreteľom na pristúpenie Sýrie ako členského štátu k Organizácii pre zákaz chemických zbraní od 14. októbra 2013,

— so zreteľom na Dohovor o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o zničení ich zásob podpísaný Sýriou 14. decembra 2013,

— so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2170, ktorá bola prijatá 15. augusta 2014, a na rezolúciu č. 2254, ktorá bola prijatá 18. decembra 2015,

— so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2533 prijatú 11. júla 2020 a rezolúciu č. 2504 prijatú 10. januára 2020, ktoré sa týkajú hraničných priechodov Báb as-Salám a Báb al-Hawá a poskytovania humanitárnej pomoci,

— so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2664 schválenú 9. decembra 2022,

— so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2672 schválenú 9. januára 2023,

— so zreteľom na rezolúciu Valného zhromaždenia OSN č. 77/301 z 29. júna 2023, ktorou sa zriaďuje nezávislá inštitúcia pre nezvestné osoby v Sýrskej arabskej republike,

— so zreteľom na správu nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej komisie OSN pre Sýrsku arabskú republiku z 21. januára 2021 k 46. riadnemu zasadnutiu Rady pre ľudské práva,

— so zreteľom na správu nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej komisie OSN pre Sýrsku arabskú republiku zo 14. augusta 2023 k 54. riadnemu zasadnutiu Rady pre ľudské práva,

— so zreteľom na uznesenie Medzinárodného súdneho dvora zo 16. novembra 2023 o žiadosti o nariadenie predbežných opatrení na uplatňovanie Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (*Kanada a Holandsko/ Sýrska arabská republika*),

— so zreteľom na príkaz parížskeho súdneho dvora zo 14. novembra 2023, ktorým sa vydáva medzinárodný zatykač na sýrskeho prezidenta Baššára al-Asada, Máhira al-Asada, Ghassana Abbása a Bassama al-Hassana,

— so zreteľom na rozhodnutie Európskej rady (SZBP) 2023/1035 z 25. mája 2023 ([1]), ktorým sa predlžujú sankcie EÚ do 1. júna 2024,

— so zreteľom na článok 118 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na správu Výboru pre zahraničné veci (A9-0041/2024),

A. keďže ženevský proces a astanský proces zlyhali, pretože sa nepodarilo ukončiť konflikt a vytvoriť inkluzívny prechodný riadiaci orgán vzhľadom na to, že sýrsky režim neustále odmieta vážne rokovať o dôveryhodnom politickom riešení s opozíciou; keďže sýrsky režim využíva selektívnu účasť na medzinárodných rozhovoroch ako zdržiavaciu taktiku, aby zmaril výsledky medzinárodných rozhovorov, čím predlžuje utrpenie sýrskeho ľudu;

([1]) Rozhodnutie Rady (SZBP) 2023/1035 zo 25. mája 2023, ktorým sa mení rozhodnutie 2013/255/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na situáciu v Sýrii (Ú. v. EÚ L 139, 26.5.2023, s. 49).

B. keďže od roku 2011 v dôsledku násilných aktov ozbrojených a teroristických skupín, ale najmä v dôsledku tvrdých represií sýrskeho režimu a demografického inžinierstva s pomocou jeho spojencov voči vlastnému ľudu, zahynulo pol milióna Sýrčanov a 14 miliónov bolo násilne vysídlených; keďže tieto represie zahŕňali opakované použitie chemických zbraní, kazetovej munície, zápalných bômb, barelových bômb, riadených striel a konvenčného leteckého bombardovania civilistov; keďže v dôsledku stoviek chemických útokov sýrskeho režimu vrátane útoku sarínom vo východnej Ghúte v auguste 2013 zahynuli tisíce civilistov; keďže vo svojvoľnom systéme hromadného zadržiavania tohto režimu je najmenej 150 000 Sýrčanov nezvestných, z ktorých najmenej 112 713 násilne zmizlo, pričom často dochádza k úmrtiam vo väzbe a mimosúdnym popravám; keďže rodiny stále nie sú informované o osude svojich príbuzných; keďže ide v súčasnosti o najväčšiu krízu vysídľovania na svete; keďže v dôsledku krízy potrebuje humanitárnu pomoc a ochranu približne 15,3 milióna ľudí v Sýrii; keďže zemetrasenia vo februári 2023 postihli podľa odhadov ďalších 8,8 milióna ľudí, čím sa zhoršili už existujúce humanitárne problémy v Sýrii a s ňou susediacich krajinách; keďže podľa správ OSN 90 % sýrskeho obyvateľstva žije v chudobe a nemá dostatok základných tovarov; keďže Medzinárodný súdny dvor nariadil Sýrii, aby prijala všetky opatrenia, ktoré sú v jej právomoci, na zabránenie mučenia a iného zneužívania, a to po zvážení rôznych správ nezávislej medzinárodnej vyšetrovacej komisie OSN pre Sýrsku arabskú republiku, ktorá dospela k záveru, že existujú „opodstatnené dôvody domnievať sa, že [sýrska] vláda pokračuje v páchaní mučenia a krutého zaobchádzania“; keďže Sýria sa v indexe slobody tlače organizácie Reportéri bez hraníc umiestnila na 175. mieste zo 180; keďže od roku 2011 bolo zabitých najmenej 300 profesionálnych a neprofesionálnych novinárov; keďže napriek brutálnym represiám sýrskeho režimu voči svojim obyvateľom Sýrčania naďalej organizujú pokojné protivládne protesty, najmä tie v sýrskom guverneráte Suvajda obývanom prevažne drúzmi, ktoré sa začali v auguste 2023 a počas niekoľkých týždňov prilákali tisíce protestujúcich, najmä žien, z celej provincie; keďže demonštrácie požadovali politické, občianske a ľudské práva pre všetkých Sýrčanov;

C. keďže autoritárske zahraničné subjekty, vrátane Ruska a Iránu s ich spojencami – milície Wagnerovej skupiny a libanonský Hizballáh – afganský žoldnieri, ako aj spojenci Sýrie zohrávali od roku 2011 ničivú úlohu v krajine; keďže Sýria slúži Rusku ako skúšobný priestor, kde si precvičuje a demonštruje svoje vojenské schopnosti, taktiku, logistický dosah, ako aj svoju schopnosť zahraničnej vojenskej intervencie na záchranu obkľúčeného spojeneckého režimu; keďže sýrsky režim nespravuje celé štátne územie a môže zostať pri moci len vďaka brutalite a s podporou týchto zahraničných aktérov; keďže tak Rusko, ako aj Irán sú naďalej hlavnými dodávateľmi vojenského vybavenia režimu;

D. keďže prebieha niekoľko vyšetrovaní a trestných stíhaní závažných zločinov spáchaných v Sýrii na základe zásady univerzálnej jurisdikcie, čo dáva určitú nádej v boji za spravodlivosť a zodpovednosť za činy mučenia, zločiny proti ľudskosti alebo vojnové zločiny v Sýrii; keďže Francúzsko vydalo medzinárodný zatykač na sýrskeho diktátora Baššára al-Asada, jeho brata Máhira al-Asada, ktorý je faktickým veliteľom sýrskej elitnej vojenskej jednotky, a dvoch generálov ozbrojených síl, ktorí sú obvinení zo spoluúčasti na zločinoch proti ľudskosti v súvislosti s útokmi chemickými zbraňami v roku 2013; keďže s cieľom zabrániť možným sankciám a vojenským zásahom Rusko a Čína vetovali rezolúcie o Sýrii sponzorované západnými a arabskými krajinami v Bezpečnostnej rade OSN, čím ochránili sýrsky režim pred zodpovednosťou za jeho vojnové zločiny;

E. keďže režim v Sýrii podporil ruskú inváziu na Ukrajinu a uznal okupovanú Luhanskú a Doneckú oblasť na východe Ukrajiny; keďže 7. februára 2024 ukrajinská vojenská spravodajská agentúra oznámila, že Rusko vycvičilo 1 000 sýrskych žoldnierov na podporu ruskej vojny na Ukrajine; keďže Rusko tvrdí, že od roku 2015 vyslalo viac ako 63 000 ruských príslušníkov vrátane špeciálnych jednotiek, vojenských poradcov, príslušníkov vzdušných síl a súkromných vojenských dodávateľov, ako je Wagnerova skupina, aby podporovali a chránili Asadov režim pred zrútením; keďže Rusko sa v Sýrii sústavne dopúšťa vojnových zločinov vrátane bombardovania zdravotníckych zariadení a civilných oblastí a používania nerozlišujúcich zbraní; keďže ruská vojenská stopa v krajine pozostáva z dvoch hlavných základní: leteckej základne Humajmím a námornej základne v Tartuse a viac ako 100 menších vojenských objektov po celej krajine; keďže Rusko je najväčším dodávateľom zbraní pre Asadov režim, pričom jeho predaj dosahuje miliardy eur;

F. keďže Hizballáh sa opakovane a úspešne usiloval získať iránske zbrane cez sýrske územie; keďže Izrael opakovane podnikol letecké útoky s cieľom zabrániť takýmto presunom zbraní vrátane útokov na letiská v Damasku a Aleppe v októbri 2023 po teroristických útokoch na izraelských civilistov, ktoré 7. októbra uskutočnil Hamas; keďže konflikt medzi Izraelom a Hamasom vyvolaný teroristickými útokmi Hamasu proti Izraelu 7. októbra 2023 spôsobil obnovený cyklus násilia v regióne; keďže Sýria sa musí zdržať akejkoľvek vojenskej účasti na vojne v pásme Gazy; keďže údajné izraelské údery v Aleppe a Damasku viedli k dočasnému zastaveniu humanitárnej leteckej služby OSN; keďže od brutálneho útoku Hamasu na Izrael 7. októbra 2023 Iránom podporované milície v Sýrii zvýšili počet bezpilotných lietadiel a rakiet, ktorými ostreľujú Izrael a americké a medzinárodné sily na severovýchode Sýrie; keďže sýrske letiská využíval Irán na prepravu zbraní z Iránu a Iraku do Sýrie a Hizballáhu v Libanone, ako aj na pomoc Iránu pri dodávkach zbraní Hamasu; keďže režim zavraždil tisíce sýrskych Palestínčanov a utečencov;

G. keďže Turecko, ktoré okupuje územia v severnej Sýrii, sa pravidelne zapája do rozsiahlych ozbrojených akcií na sýrskom území, a to tak priamo, ako ak prostredníctvom spojencov, ktoré sú zamerané najmä na oblasti ovládané Kurdmi v severovýchodnej Sýrii, ako aj na mesto Afrin na severozápade a v jeho okolí; keďže jednostranné turecké vojenské zásahy v severnej Sýrii predstavujú porušenie medzinárodného práva; keďže v októbri 2023 turecký parlament odhlasoval predĺženie mandátu, ktorý umožňuje vojenské operácie v Sýrii, o ďalšie dva roky; keďže Turecko by malo ukončiť svoju nezákonnú okupáciu severnej Sýrie a stiahnuť svoje vojenské a polovojenské spojenecké sily;

H. keďže Islamský štát v Iraku a Sýrii (ISIS) sa pred zásahom medzinárodnej koalície dopustil hrubého a systematického porušovania ľudských práv a medzinárodného práva vrátane zločinov proti ľudskosti a genocídy na územiach, ktoré boli dočasne pod jeho kontrolou; keďže v roku 2014 bola vytvorená široká medzinárodná koalícia na porazenie ISIS pozostávajúca z 86 členov koalície, ktorí sa zaviazali k cieľom poskytovať vojenskú podporu partnerom, brániť prílevu zahraničných bojovníkov, zastaviť financovanie a financovanie ISIS, riešiť humanitárne krízy v regióne a odhaliť skutočný charakter džihádistických hnutí;

I. keďže na aktíva 358 osôb a 95 subjektov priamo zapojených do represií voči sýrskemu obyvateľstvu sa vzťahujú sankcie EÚ; keďže v dôsledku pretrvávajúcich obštrukcií Ruska v Bezpečnostnej rade OSN sa medzi Tureckom a oblasťami, ktoré režim nespravuje, je v Sýrii otvorený len jeden hraničný priechod na poskytovanie medzinárodnej humanitárnej pomoci; keďže od roku 2014 sa na základe povolenia Bezpečnostnej rady OSN využíva hraničný priechod Báb-al-Hawá na cezhraničné dodávky humanitárnej pomoci z Turecka do Sýrie; keďže Rusko často bránilo obnoveniu tohto povolenia v Bezpečnostnej rade OSN a napokon v júli 2023 vetovalo povolenie pre koridor pomoci, a preto zostal priechod Báb-al-Hawá uzavretý; keďže v septembri 2023 sa na základe rokovaní medzi agentúrami OSN, sýrskym režimom a dominantnou ozbrojenou skupinou v Idlibe Hajat Tahrír aš-Šám obnovili dodávky pomoci cez hraničný priechod Báb al-Hawá a o ďalšie tri mesiace sa predĺžili koridory pomoci Báb al-Salám a Al-Ráí, ktoré sýrsky režim súhlasil otvoriť po ničivom zemetrasení vo februári 2023; keďže nie sú známe podmienky, za ktorých sýrsky režim a Hajat Tahrír aš-Šám povolili OSN obnoviť dodávky pomoci cez tri hraničné priechody; keďže renomovaní odborníci na medzinárodné humanitárne právo spochybňujú, či si cezhraničná pomoc OSN vyžaduje povolenie Bezpečnostnej rady OSN;

J. keďže niekoľko krajín v regióne začalo proces normalizácie svojich vzťahov so sýrskym režimom, čo viedlo k opätovnému začleneniu Sýrie do Ligy arabských štátov, ako o tom rozhodli ministri zahraničných vecí Ligy 7. mája 2023 v Káhire, a to napriek tomu, že Sýria sa dopustila závažných medzinárodných zločinov, a bez akýchkoľvek náznakov, že by sa jej zneužívanie skončilo; keďže činnosť pracovných skupín Ligy arabských štátov je od septembra 2023 pozastavená z dôvodu, že sýrsky režim nedodržiava svoje záväzky vrátane záväzku obmedziť obchodovanie s drogami, umožniť bezpečný návrat utečencov, prepustiť politických väzňov a umožniť humanitárnu pomoc vo všetkých oblastiach; keďže stretnutia Ligy arabských štátov so zástupcami sýrskeho režimu boli medzitým pozastavené; keďže od prijatia uznesenia Európskeho parlamentu z 11. marca 2021 o sýrskom konflikte 10 rokov po povstaní ([2]) neboli prijaté žiadne opatrenia na zabezpečenie toho, aby osoby podozrivé z vojnových zločinov nemohli dostať azyl v členskom štáte EÚ, najmä ak iné členské štáty EÚ už žiadosť o ich azyl zamietli;

K. keďže EÚ a jej členské štáty sú najväčšími darcami pre ľudí postihnutých konfliktom od roku 2011, pričom objem pomoci predstavuje 30 miliárd EUR; keďže európska pomoc prisľúbená na bruselskej konferencii v júni 2023 predstavuje 3,8 miliardy EUR z celkovej sumy 5,6 miliardy EUR; keďže EÚ a členské štáty poskytli núdzovú pomoc počas zemetrasenia v Sýrii a 23. februára 2023 EÚ rozhodla o dočasnej humanitárnej výnimke zo sankcií na uľahčenie poskytovania pomoci obetiam; keďže OSN varuje, že 90 % sýrskeho obyvateľstva žije pod hranicou chudoby a mnohí Sýrčania teraz živoria v podmienkach, ktoré sú ešte horšie ako v období konfliktu; keďže Svetový potravinový program odhaduje, že 12,4 milióna Sýrčanov trpí nedostatkom potravín, čo predstavuje takmer 60 % obyvateľstva; keďže zodpovednosť za súčasnú hroznú situáciu nesie najmä Asadov režim;

L. keďže režim dostatočne nerieši základné potreby obyvateľstva, hospodárska situácia krajiny je mimoriadne neistá a Sýria sa zmenila na narkoštát, čo ďalej destabilizuje región; keďže obhajcovia ľudských práv a odborníci z oblasti humanitárnej pomoci aj naďalej vyjadrujú obavy o bezpečnosť a ochranu navrátilcov a vysídlených ľudí vzhľadom na situáciu v mnohých častiach krajiny a kladú otázky týkajúce sa prístupu sýrskeho režimu k politickému zmiereniu; keďže to bráni sociálnemu a hospodárskemu pokroku Sýrie a zároveň to blokuje jej východisko z krízy;

([2]) Ú. v. EÚ C 474, 24.11.2021, s. 130.

M. keďže podľa správy Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) a nemeckého Spolkového kriminálneho úradu (BKA) zo septembra 2023 je Európa kľúčovým miestom prekládky kaptagonu (fenetylínu) prichádzajúceho z Blízkeho východu, najmä zo Sýrie a Libanonu, a smerujúceho na Arabský polostrov; keďže krajiny v regióne zakázali dovoz ovocia a zeleniny z Libanonu v snahe potlačiť pašovanie drogy kaptagon; keďže Európa sa stala cieľovou destináciou, ale aj obľúbeným tranzitným centrom pre kaptagon a podľa Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť bolo od roku 2018 v Európe zaistených viac ako milión tabliet a takmer dvetisíc kilogramov kaptagonu; keďže v apríli 2023 EÚ uvalila sankcie na 25 osôb a osem subjektov v Sýrii za ich účasť na obchodovaní s drogami;

N. keďže ničenie a zanedbávanie vodných zdrojov a systému zdravotnej starostlivosti zo strany sýrskeho režimu viedlo v auguste 2022 k vypuknutiu epidémie cholery v celej krajine, ktorá naďalej pretrváva; keďže verejné vzdelávanie je v Sýrii a v krajinách, ktoré prijali sýrskych utečencov, pod tlakom, pričom približne polovica obyvateľov Sýrie v školskom veku (takmer 2,4 milióna žiakov) neabsolvuje žiadnu formu vzdelávania, v dôsledku čoho mnohé deti trpia psychosociálnymi dôsledkami dlhotrvajúceho konfliktu a vysídlenia; keďže podľa UNESCO len približne polovica mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov v Sýrii dosahuje minimálnu očakávanú úroveň gramotnosti, matematickej gramotnosti a životných zručností;

O. keďže sýrsky režim etnickými čistkami uskutočnil brutálnu kampaň s cieľom zmeniť demografické zloženie krajiny; keďže kresťania v Sýrii tvorili pred vojnou asi 10 % sýrskeho obyvateľstva, a to v celkovom počte asi 2,2 milióna ľudí; keďže brutalita vojny spôsobila masový odchod kresťanov, takže v súčasnosti ich zostalo len približne 640 000; keďže okrem sýrskeho režimu kresťanov v krajine prenasledovali ISIS a ďalšie islamistické milície; keďže Asadov režim sa snažil vytvoriť o sebe obraz sekulárneho ochrancu kresťanov v Sýrii, pričom však podľa správ zámerne ničil kostoly a zadržal najmenej stovky kresťanských občanov; keďže režim za aktívnej podpory Ruskej federácie obliehal a úplne zdecimoval Aleppo, mesto s najväčšou populáciou kresťanov v krajine; keďže táto krajina sa umiestnila na 12. mieste na svete spomedzi krajín, kde sa kresťanom žije najhoršie;

P. keďže podľa Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR) by sa väčšina sýrskych utečencov chcela vrátiť do Sýrie, ale má oprávnené obavy o bezpečnosť; keďže to znamená, že v súčasnej situácii zostáva presídlenie a doplnkové cesty pre sýrskych utečencov najreálnejším trvalým riešením; keďže nezávislá medzinárodná vyšetrovacia komisia OSN pre Sýrsku arabskú republiku vo svojej najnovšej správe zo septembra 2023 konštatovala, že neistota pretrváva ďaleko za frontovou líniou, čo spôsobuje, že bezpečný návrat sýrskych utečencov je nepravdepodobný, a ďalej dospela k záveru, že zdokumentovala konkrétne prípady, keď sýrske bezpečnostné sily zle zaobchádzali so sýrskymi utečencami vracajúcimi sa zo susedných krajín;

1. odporúča Rade, Komisii a podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v súvislosti s politikou týkajúcou sa Sýrie, aby:

Politický vývoj

a) pripomenuli silnú podporu Únie, pokiaľ ide o sýrske demokratické ambície, ktoré v krajine pretrvávajú, a to aj napriek úplným represiám režimu od pokojných protestov v roku 2011 s cieľom udržať pri moci Asadov klan, a to s rozhodujúcou vojenskou a finančnou pomocou Iránu a Ruska; odsúdili udeľovanie zmlúv režimu, ktoré umožňujú Rusku a Iránu prístup k zdrojom krajiny na úkor sýrskeho ľudu;

b) zdôraznili osobitnú zodpovednosť režimu, bez toho, aby sa spochybnila úloha, ktorú zohrával ISIS a iné ozbrojené a teroristické skupiny, za smrť pol milióna civilistov, zničenie krajiny, vysídlenie väčšiny obyvateľstva, mučenie a násilné zmiznutie najmenej 112 713 ľudí ([3]) v svojvoľnom systéme hromadného zadržiavania, za používanie chemických zbraní proti civilnému obyvateľstvu a systematické ničenie akejkoľvek demokratickej a pokojnej opozície;

([3]) Sýrska sieť pre ľudské práva, *12th Annual Report on Enforced Disappearance in Syria on the International Day of the Disappeared: Enforced Disappearance is an Ongoing Crime in Syria,* 30. august 2023.

c) sa postavili proti akejkoľvek normalizácii Asadovho režimu bez toho, aby neprišlo k podstatným a overiteľným zmenám vo vykonávaní rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 2254 (2015) vrátane prepustenia politických väzňov, informovania rodín obetí o osude zmiznutých osôb a obetí násilného zmiznutia, a ukončenia akýchkoľvek útokov na poskytovanie humanitárnej pomoci alebo kladenia prekážok; vyzvali členské štáty EÚ, aby sa zdržali opatrení, ktoré oslabujú alebo podkopávajú spoločnú pozíciu EÚ k Sýrii; privítali, že Snemovňa reprezentantov USA prijala zákon o zákaze normalizovania vzťahov s Asadovým režimom, a vyzvali Senát USA, aby pokračoval v legislatívnom procese smerujúcom k jeho schváleniu; zdôraznili, že napriek zvrchovanému rozhodnutiu niektorých arabských štátov opätovne prijať Sýriu do Ligy arabských štátov sýrsky režim nevysiela signál, že by chcel bojovať proti pašovaniu drog, ktorého je krajina pôvodom a ktoré ovplyvňuje celý región; odsúdili rodinu Asada a jej spojencov vrátane Hizballáhu za ovládanie obchodu s drogou kaptagon, ktorý sa odhaduje na 57 miliárd USD; vzali na vedomie, že brat Baššára al-Asada, Máhir al-Asad, velí vojenskej jednotke, ktorá je zodpovedná za uľahčenie jej výroby; podporili koordinovanú bezpečnostnú reakciu EÚ s cieľom zabrániť tomu, aby sa EÚ využívala ako prekládková zóna pre kaptagon vyrábaný v Sýrii a Libanone;

d) zdôraznili, že represie, nedbanlivosť a korupcia zo strany režimu sú zodpovedné za zúfalú hospodársku situáciu; pripomenuli, že sankcie EÚ sa zameriavajú len na jednotlivcov a subjekty zapojené do represií; riešili problém nadmerného dodržiavania finančných pravidiel, ktoré môže skupinám poskytujúcim pomoc brániť v prevode finančných prostriedkov do krajiny a v realizácii programov alebo v platení miestnym zamestnancom a dodávateľom, a to aj v prípade, že transakcie majú podporiť činnosti, na ktoré sa sankcie nevzťahujú; však zdôraznili, že reštriktívne opatrenia EÚ musia zostať cielené, naďalej zabezpečovať výnimky pre humanitárnu pomoc a uprednostňovať dodávky pomoci na miestnej úrovni;

e) urýchlene poskytli dôveryhodným medzinárodným humanitárnym organizáciám spoľahlivé, rozsiahle a jasné výnimky; čo najviac harmonizovali výklad nariadenia o reštriktívnych opatreniach v Sýrii členskými štátmi a v tejto súvislosti uplatňovali rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN č. 2664 (2022) o humanitárnej pomoci;

f) uvítali odvahu demonštrantov v mestách Suvajda a Daŕá, ktorí od augusta 2023 opäť pokojne protestovali proti Asadovmu režimu; konzultovali so sýrskymi sieťami občianskej spoločnosti v Európe a Sýrii, ktoré zdieľajú demokratické hodnoty a usilujú sa o ochranu obhajcov ľudských práv a aktivistov v regióne, a poskytovali im dlhodobú, flexibilnú a základnú podporu; dôrazne odsúdili všetky formy náboženskej diskriminácie a trvali na tom, aby všetci rešpektovali práva etnických a náboženských skupín a menšín v Sýrii vrátane kresťanov, drúzov, Kurdov, alavitov a všetkých ostatných menšín; dôrazne odsúdili antisemitskú propagandu a odopretie práva Izraela na existenciu, ktoré je kľúčovou črtou celkovej komunikácie rodiny Baššára al-Asada; zabezpečili, aby vzdelávanie a vzdelávacie materiály boli v súlade s týmito zásadami; vyzvali každého, kto bol vysídlený, aby mohol naďalej žiť vo svojej historickej a tradičnej vlasti alebo sa do nej vrátiť v dôstojných, rovných a bezpečných podmienkach a aby mohol slobodne vyznávať svoje náboženstvo a vieru bez toho, aby bol vystavený akémukoľvek nátlaku, násiliu alebo diskriminácii; podporovali medzináboženský dialóg;

Bezpečnosť

g) vyjadrili poľutovanie nad tým, že stovky iránskych, tureckých a ruských základní a iránskych a ruských milícií sú stále prítomné na sýrskom území; vyjadrili znepokojenie nad hospodárskym vykorisťovaním krajiny predátorskými zahraničnými mocnosťami; odsúdili útoky tureckých síl a ich okupáciu sýrskych území na severe, ako aj obnovenú brutálnu vojenskú kampaň sýrskej vlády a Ruska na severozápade Sýrie, vrátane útokov na civilné ciele; vyjadrili hlboké znepokojenie nad pretrvávaním radikálnej islamistickej opozície v provincii Idlib; podporovali udržanie medzinárodnej koalície proti ISIS, ktorá je aj napriek významným porážkam naďalej v Sýrii aktívna; vyzvali na rozhodné medzinárodné úsilie v boji proti ISIS v Sýrii až do jeho úplného zničenia; pripomínali, že turecké jednostranné vojenské akcie predstavujú závažné porušenie medzinárodného práva a podkopávajú stabilitu a bezpečnosť celého regiónu; rozložili džihádistické siete v Sýrii a Iraku a sledovali a stíhali ich členov, ktorí velili viac ako päťtisíc zahraničným bojovníkov, ktorých radikalizovali, naverbovali a priviedli z Európy; naďalej podporovali globálnu koalíciu na boj proti ISIS politickými, finančnými, operačnými a logistickými prostriedkami;

h) zdôraznili úlohu sýrskych demokratických síl v boji proti ISIS v severovýchodnej Sýrii;

i) naliehali na členské štáty, aby pokračovali v repatriácii svojich štátnych príslušníkov, ktorí sa nachádzajú v džihádistických táboroch Al-Hol a Roj, a aby ich spravodlivo súdili za ich zločiny; je mimoriadne znepokojený zhoršujúcou sa humanitárnou, hygienickou a bezpečnostnou situáciou v táboroch v severovýchodnej Sýrii, najmä v táboroch al-Húl a Raudž, ktoré sú naďalej živnou pôdou pre radikalizáciu; vyzvali členské štáty na repatriáciu všetkých európskych detí a poskytli im plnú podporu a reintegráciu. vyzvali členské štáty, aby vo všetkých svojich bilaterálnych vzťahoch a medzinárodných orgánoch podporovali repatriáciu všetkých detí štátnych príslušníkov tretích krajín pri plnom dodržiavaní medzinárodného práva;

j) zintenzívnili úsilie v boji proti ruským a iránskym dezinformáciám o Sýrii, a to aj v arabčine; podnikli potrebné kroky na zabezpečenie toho, aby online platformy podstatne zintenzívnili svoj boj proti dezinformáciám v regióne, najmä prostredníctvom náboru arabsky hovoriacich osôb na moderovanie online obsahu;

k) odsúdili odpaľovanie rakiet sýrskymi ozbrojenými silami zo sýrskeho územia do Izraela a na Izraelom okupované územia Golanských výšin a vyslanie neozbrojeného bezpilotného lietadla na sever Izraela; odsúdili opakované a úspešné pokusy Hizballáhu získavať iránske zbrane cez sýrske územie; odsúdili zhovievavý postoj Asadovho režimu voči al-Káide a iným teroristickým skupinám, najmä pokiaľ ide o uľahčovanie konfliktu v Iraku, pretože to podporilo rast al-Káidy, ISIS a pridružených teroristických sietí v Sýrii;

l) poznamenali, že izraelská armáda naďalej podniká letecké a iné formy útokov na sýrske územie ako činy sebaobrany s cieľom zabezpečiť, aby Assadov režim naďalej nedokázal znovunadobudnúť dostatočnú silu na to, aby bol hrozbou pre susedné krajiny;

m) zabezpečili, aby sa uznesenia, správy a rozhodnutia EÚ súvisiace so Sýriou prekladali do arabčiny;

Boj proti beztrestnosti

n) zdôraznili, že boj proti beztrestnosti v Sýrii je predpokladom pre akékoľvek budúce vyriešenie prebiehajúcej krízy, ako aj morálnym a politickým imperatívom pre Európu a medzinárodné spoločenstvo; uvítali justičný pokrok francúzsko-nemeckého spoločného vyšetrovacieho tímu pre 11 000 tiel obetí mučenia uvedený v Césarovej správe, pozastavenie členstva Sýrie v Medzinárodnej organizácii pre zákaz chemických zbraní; uvítali vydanie medzinárodného zatykača na Baššára al-Asada, jeho brata Máhira al-Asada a dvoch generálov francúzskymi súdmi v novembri 2023 za zločiny proti ľudskosti v súvislosti s útokmi chemickými zbraňami na civilistov; uvítali uznesenie Medzinárodného súdneho dvora, ktorým sa Sýrii nariaďuje, aby prijala všetky opatrenia v rámci svojej právomoci s cieľom zabrániť mučeniu a inému zneužívaniu po tom, ako Holandsko a Kanada podali žalobu týkajúcu sa porušenia medzinárodného dohovoru proti mučeniu zo strany Sýrie; uvítali tiež pokrok, ktorý sa dosiahol v Nemecku, Francúzsku a vo Švédsku pri postavení sýrskych zločincov pred súd, napríklad prostredníctvom trestných konaní v Koblenze a vo Frankfurte; uvítali, že v Nemecku, Holandsku a Belgicku v decembri 2023, januári 2024 a februári 2024 boli zatknutí a uväznení sýrski polovojenskí vodcovia s prepojením na Asadov režim za zločiny proti ľudskosti, vojnové zločiny a mučenie; nabádali všetky členské štáty EÚ, aby vykonávali univerzálnu jurisdikciu, ak je to uplatniteľné na príslušný ústavný poriadok; podporovali pokusy postaviť vedenie sýrskeho režimu pred súd; vyzvali na výmenu odborných znalostí a tlmočníkov medzi justičnými a policajnými orgánmi a na vymenovanie prokurátora pre zločiny proti ľudskosti v každom štáte; vyzvali členské štáty EÚ, aby v rámci orgánov presadzovania práva a prokuratúry zriadili špecializované jednotky na boj proti vojnovým zločinom, v prípadoch, ak ešte neexistujú, a aby zabezpečili ich primerané financovanie; vyzvali členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť činnosti sýrskych spravodajských služieb a ich vplyvu na sýrsku diaspóru vrátane ochrany svedkov, a aby týmto činnostiam zabránili; požiadali, aby sa Sýrčanom, ktorí sa uchádzajú o právne vzdelanie, osobitne pridelili európske štipendiá v boji proti beztrestnosti;

o) naliehali na automatickú výmenu informácií medzi všetkými členskými štátmi o vojnových zločincoch, ktorých žiadosť o azyl bola zamietnutá podľa článku 1 časť F dohovoru o utečencoch; vyzvali členské štáty, aby zriadili európsky fond pre obete závažného porušovania medzinárodného práva v Sýrii vrátane obetí týrania identifikovaním existujúcich finančných prostriedkov súvisiacich s porušovaním medzinárodného práva v Sýrii v rámci ich jurisdikcie, ako sú peňažné rozsudky, pokuty a penále zo sankcií, príkazy na konfiškáciu majetku, zmrazené finančné prostriedky spojené s nelegálne nadobudnutým majetkom sýrskeho režimu rodinám obetí a iné príjmy; vyzvali na vytvorenie právneho rámca, ktorý by umožnil prevod týchto prostriedkov rodinám obetí vrátane obetí mučenia; pripomínali, že takéto fondy musia byť starostlivo navrhnuté v plnej spolupráci s rodinami obetí; uznali pretrvávajúcu hrozbu nezákonného obchodovania s ukradnutými umeleckými dielami a predmetmi kultúrnej hodnoty zo Sýrie zo strany Asadovho režimu aj ISIS; naliehavo žiadali, aby sa posilnil akčný plán EÚ proti obchodovaniu s predmetmi kultúrnej hodnoty spolupráca s tretími krajinami s cieľom zabezpečiť ochranu predmetov kultúrnej hodnoty, ich odstránenie z čierneho trhu a repatriáciu do krajín pôvodu, ak to podmienky umožňujú; uvítali prijatie rezolúcie Valného zhromaždenia OSN z 29. júna 2023, ktorou sa zriaďuje inštitúcia pre nezvestné osoby v Sýrii, a pokračujúce financovanie medzinárodného, nezávislého a nestranného mechanizmu na podporu vyšetrovania najzávažnejších trestných činov spáchaných v Sýrii od roku 2011; naliehavo vyzvali EÚ a jej členské štáty, aby rozšírili zoznam osôb, na ktoré sa vzťahujú cielené sankcie v rámci globálneho sankčného mechanizmu EÚ v oblasti ľudských práv (tzv. Magnického aktu EÚ), vrátane sýrskych a ruských civilných a vojenských veliteľov, ktorí môžu mať veliacu zodpovednosť alebo boli vierohodne zapojení do vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti a iných závažných porušení spáchaných v severozápadnej Sýrii;

p) privítali rozhodnutie Rady z 22. januára 2024 pridať na sankčný zoznam EÚ šesť podnikateľov blízkych Asadovej rodine a päť spoločností za ich účasť na presune žoldnierov sýrskeho režimu, obchodovaní so zbraňami, obchodovaní s drogami alebo na praní špinavých peňazí s cieľom podporovať sýrsky režim;

Humanitárna pomoc a utečenci

q) naliehavo vyzvali medzinárodné spoločenstvo, aby na bruselskej konferencii v roku 2024 urýchlene zvýšilo svoju humanitárnu pomoc pre 15,3 milióna Sýrčanov, ktorí sú od nej každodenne závislí; vyjadrili hlboké znepokojenie nad rozhodnutím Svetového potravinového programu OSN pozastaviť svoju potravinovú pomoc od januára 2024 pre nedostatok finančných prostriedkov, ktorú dovtedy v Sýrii denne využívalo 3,2 milióna ľudí; trvali na prístupe k čistej vode, vrátane pitnej vody, hygienickej vody a vody na poľnohospodárske účely, formálnemu vzdelávaniu, a to aj pre dievčatá a ženy, dodávkam energie, cenovo dostupným motorovým palivám, vzdelaniu a dlhodobej rozpočtovej podpore prispôsobenej potrebám žien; zamerali sa na smerovanie humanitárnej pomoci najmä na čistú vodu, cenovo dostupnú energiu, vykurovanie, zdravotnú starostlivosť a zdravotnícke výrobky; vyzvali Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili úsilie na podporu práce miestnej občianskej spoločnosti a organizácií vedených utečencami; zdôraznili, že je dôležité, aby agentúry poskytujúce pomoc posilnili zodpovednosť voči príjemcom pomoci a konali na základe ich spätnej väzby a potrieb v súlade so zásadou „zodpovednosti voči postihnutému obyvateľstvu“; pripomenuli, že EÚ je v tejto súvislosti najväčším prispievateľom; uvítali pokračujúce úsilie Libanonu, Jordánska, Turecka a Iraku o prijatie šiestich miliónov utečencov v ťažkých hospodárskych podmienkach; pripomenuli týmto krajinám ich povinnosť dodržiavať v tejto súvislosti medzinárodné právo; opätovne zdôraznili, že je potrebné zaručiť postavenie utečencov, najmä v hlavných hostiteľských krajinách Turecku, Libanone, Jordánsku a Iraku, a zdržať sa akejkoľvek diskriminácie menšín; uznali obrovské kultúrne dedičstvo Sýrie ako významnú súčasť svetového kultúrneho dedičstva a ako zdroj riešenia niektorých problémov krajiny; uznali aramejčinu za ohrozený menšinový jazyk, pretože v Sýrii ňou hovorí len asi 100 000 ľudí, zatiaľ čo v Európe je to až 500 000 ľudí;

r) dôrazne odsúdili nespočetné vetá Ruska proti poskytovaniu pomoci ľuďom na severe Sýrie, konkrétne jeho veto proti obnoveniu rezolúcie BR OSN č. 2672 (2023), čím sa neumožnilo rozšírenie humanitárneho prístupu cez Báb al-Hawá; opätovne odsúdili pokusy Ruska poškodiť imidž „bielych prilieb“ (sýrska civilná obrana); zdôraznili, že biele prilby zohrávajú významnú úlohu pri záchrane sýrskych civilistov; ocenili prácu novinárov, blogerov a jednotlivcov, ako aj organizácií, ako sú biele prilby, ktorí napriek brutalite režimu pokračujú vo svojej práci v krajine, informujú medzinárodné spoločenstvo, podporujú obete na mieste a sústreďujú sa na budúcnosť krajiny; vzali na vedomie rozhodnutie vlády umožniť humanitárnym agentúram a partnerom OSN ďalší prístup cez koridor Báb al-Hawá do 13. júla 2024; vyjadruje poľutovanie nad tým, že sa neprijalo rozhodnutie o predĺžení prístupu cez Báb al-Salám a Al-Ráí, ktoré bolo predtým predĺžené do 13. februára 2024; pripomenuli všetkým zodpovedným stranám, že je absolútne nevyhnutné, aby tieto prístupy zostali otvorené; vyzvali Komisiu a členské štáty EÚ, aby súbežne s dôraznými diplomatickými krokmi na úrovni Bezpečnostnej rady OSN dosiahli pokračovanie prevádzky hraničných priechodov Báb al-Hawá, Báb al-Salám a Al-Ráí na obdobie aspoň 12 mesiacov; preskúmali možnosť smerovať zdroje aj prostredníctvom nedávno zriadeného „Fondu pomoci pre severnú Sýriu“; odsúdili systematické pokusy sýrskeho režimu o odklonenie medzinárodnej humanitárnej pomoci a jej presun milíciám, ako aj manipuláciu výmenných kurzov s cieľom získať väčšinu pomoci určenej pre územia pod jeho kontrolou;

s) pripomenuli, že Sýriu nemožno úplne ani čiastočne považovať za bezpečnú krajinu pre návrat sýrskych štátnych príslušníkov žijúcich ako utečenci, ktorí utiekli do Európy a do celého sveta pred zločinmi režimu a ktorým hrozí mučenie a nedobrovoľné zmiznutie, ak sa vrátia do Sýrie; opakovali hostiteľským krajinám, ako sú Turecko, Libanon, Jordánsko, Irak a Egypt, že Sýria nie je bezpečnou krajinou, ani ako celok, ani ako časť, a že sýrski občania sa preto nemôžu bezpečne vrátiť; zdôraznili, že každý návrat sa musí uskutočniť dobrovoľne a za dôstojných podmienok; zdôraznili, že niektorí Sýrčania utiekli pred teroristickými organizáciami pôsobiacimi v Sýrii, ako je ISIS; zdôraznili, že v Sýrii existujú oblasti, v ktorých sú stále aktívne násilné džihádistické skupiny a milície; poukázali na vplyv sýrskeho konfliktu na 438 000 palestínskych utečencov, ktorí sú podľa odhadov v krajine závislí predovšetkým od Agentúry OSN pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov na Blízkom východe (UNRWA), pokiaľ ide o ich základné potreby; vyjadrili znepokojenie nad finančnou situáciou agentúry a vyžadovali, aby boli palestínski utečenci lepšie začlenení do humanitárnych plánov EÚ v Sýrii;

°
° °

2. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto odporúčanie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a aby bolo preložené do arabčiny a uverejnené v tomto jazyku.